

FOOD &
WATER
ACTION
EUROPE

Friends
of the Earth
Europe

Briefing poparło 16 organizacji;
szczegóły na ostatniej stronie.

GRUDZIEŃ 2024

PŁYNNE KŁAMSTWA: PRAWDZIWIY KOSZT UZALEŻNIENIA UE OD SKROPLONEGO GAZU

Skala unijnego problemu z LNG

W latach 2021-2023 import **skroplonego gazu ziemnego (LNG)** do UE podwoił się. Obecnie stanowi około 40% całego unijnego importu gazu. LNG nie jest czysty ani tani za to stwarza poważne zagrożenia dla zdrowia i środowiska. Wysokie emisje gazów cieplarnianych, zwł. metanu, w całym łańcuchu dostaw LNG **przyspieszają globalną zmianę klimatu**. **Produkcja LNG wiąże się również z poważnymi naruszeniami praw człowieka i degradacją środowiska**, uderzając przede wszystkim w zmarginalizowane społeczności w krajach-eksporterach. **Niestabilność rynku LNG stwarza też ryzyko niestabilności gospodarczej**, narażając konsumentów na nieprzewidywalne koszty energii.

Choć przewiduje się, że europejski popyt na LNG osiągnie szczyt w 2024 r., a istniejące terminale LNG już teraz nie są w pełni wykorzystywane, UE inwestuje w nowe projekty LNG. Zdolność importowa LNG w UE ma w 2030 r. osiągnąć 406 miliardów metrów sześciennych (mld m³), o 143 mld m³ więcej niż w 2021 r., co niepotrzebnie pogłębi zależność Europy od gazu kopalnego.

Ponowny wybór Donalda Trumpa na prezydenta USA wprowadza niepewność związaną z potencjalnymi zmianami w polityce handlowej i energetycznej oraz globalnych porozumieniach a także nieprzewidywalność wynikającą z ryzyka wzrostu cen po zapowiadanych wprowadzeniu ceł i kontrceł na towary importowane z USA, w tym paliwa kopalne. Trump prawdopodobnie wycofa regulacje zapewniające ochronę przed toksycznymi chemikaliami oraz zanieczyszczeniem powietrza i wody, tak jak postąpił podczas swojej pierwszej kadencji, co zwiększy zagrożenie, jakie LNG stwarza dla społeczności lokalnych, dzięki przyrodzie i klimatu.

LNG to nowy węgiel

Wszyscy zdajemy sobie sprawę z tragicznej sytuacji na naszej planecie. Aby ograniczyć globalne ocieplenie do 1,5°C, musimy pilnie odejść od paliw kopalnych. Dotyczy to też gazu, skroplonego czy nie, we wszystkich gałęziach przemysłu paliwowego, w tym produkcji wodoru z paliw kopalnych i technologii wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla (CCS), które w praktyce przedłużają funkcjonowanie sektora wydobywczego.

Jako największy na świecie importer LNG, UE ponosi lwią część odpowiedzialności za jego wpływ na klimat. Sektor gazowy często przedstawia LNG jako „bezpieczną” i „czystsza” alternatywę dla „tradycyjnych” paliw kopalnych, takich jak węgiel i jako „paliwo przejściowe” ku przyszłości o zerowej emisji netto. Jednak ta narracja została stworzona w celu utrzymania naszej zależności od paliw kopalnych i opóźnienia prawdziwych działań na rzecz klimatu.

Badania wskazują, że ze względu na wysoki potencjał wywoływania efektu cieplarnianego jaki metan ma w horyzoncie 20 lat, wpływ LNG eksportowanego z USA na klimat jest **o 33% większy niż wpływ węgla**. W Stanach Zjednoczonych, które są światowym liderem w eksporcie LNG, instalacje LNG emitują 557 mln ton metrycznych (MMT) ekwiwalentu CO₂ rocznie, co jest porównywalne z emisjami 149 elektrowni węglowych. **Jeśli powstaną wszystkie projekty LNG planowane i budowane w USA, emisje mogą wzrosnąć ponad czterokrotnie do poziomu porównywalnego z emisjami 681 elektrowni węglowych lub 548 mln samochodów.**

Szczelinowanie - zakazane u siebie, wchodzi tylnymi drzwiami

46% LNG importowanego do Europy pochodzi ze Stanów Zjednoczonych, które są największym dostawcą gazu do UE. Ta ilość może jeszcze wzrosnąć. Według przewodniczącej Komisji Europejskiej von der Leyen, UE **może rozważyć zastąpienie rosyjskiego LNG gazem z USA**.

Około 90% amerykańskiego gazu jest produkowane metodą szczelinowania hydraulicznego (fracking). **Szczelinowanie powoduje zanieczyszczenie powietrza i wody** prowadząc do gwałtownego wzrostu zachorowań na nowotwory i astmę dziecięcą, zwiększonego ryzyka powikłań ciąży i wielu innych problemów zdrowotnych w społecznościach mieszkających w regionach wydobywczych. Może również wywoływać trzęsienia ziemi i niekorzystnie wpływać na gospodarkę.

Wiele krajów UE wprowadziło na swoim terytorium moratoria lub zakazy wydobywania gazu metodą szczelinowania, a mimo to importuje LNG z USA. Jawi się to jako przejaw gazowej hipokryzji, biorąc pod uwagę, że jednocześnie pozwalają na import gazu szczelinowanego tylnymi drzwiami - a raczej za pośrednictwem wielu importowych terminali LNG znajdujących się w UE.

Analiza przeprowadzona przez Food & Water Action Europe pokazuje, że importowany gaz szczelinowany jest w UE coraz większym problemem: **w 2023 r. amerykański LNG stanowił już ponad 19% gazu zużywanego przez Wspólnotę.**

LNG to iluzja bezpieczeństwa energetycznego

Badania przeprowadzone przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) wykazały, że „**polityka łagodzenia zmian klimatu przyczynia się do zwiększania bezpieczeństwa energetycznego w Europie zarówno w wymiarze bezpieczeństwa dostaw energii, jak i odporności gospodarczej**”.

Wykazano, że kryzys klimatyczny, wraz z coraz częstszymi ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, zwiększa zagrożenie dla bezpieczeństwa energetycznego, podczas gdy inwestycje w czystą energię przeciwdziałają tym zagrożeniom.

Spory o charakterze umownym, niepewność dostaw i wysokie ceny sprawiły, że LNG to złe rozwiązanie problemu bezpieczeństwa energetycznego UE. Od 2019 r. **wahania cen LNG nasiliły się** z powodu napięć geopolitycznych, warunków pogodowych, przestojów pracy terminali eksportowych i innych czynników, takich jak spekulacje na rynku gazu i niewłaściwe zachowania koncernów.

Spory umowne w branży LNG mogą mieć poważny wpływ na „bezpieczeństwo energetyczne” UE, czego przykładem jest trwający spór arbitrażowy z udziałem amerykańskiej spółki **LNG Venture Global**, która w ciągu 16 miesięcy wysłała 177 ładunków LNG do niezakontraktowanych nabywców jednocześnie nie wywiązując się długoterminowych umów. Z tego powodu skargę przeciwko niej wnieśli czołowi europejscy nabywcy gazu, w tym BP, Shell i Edison International.

Do wzrostu cen gazu w Europie przyczyniła się także eksplozja w amerykańskim terminalu eksportowym LNG Freeport i jego kolejne dłuższe zamknięcie w kwietniu 2024 r.

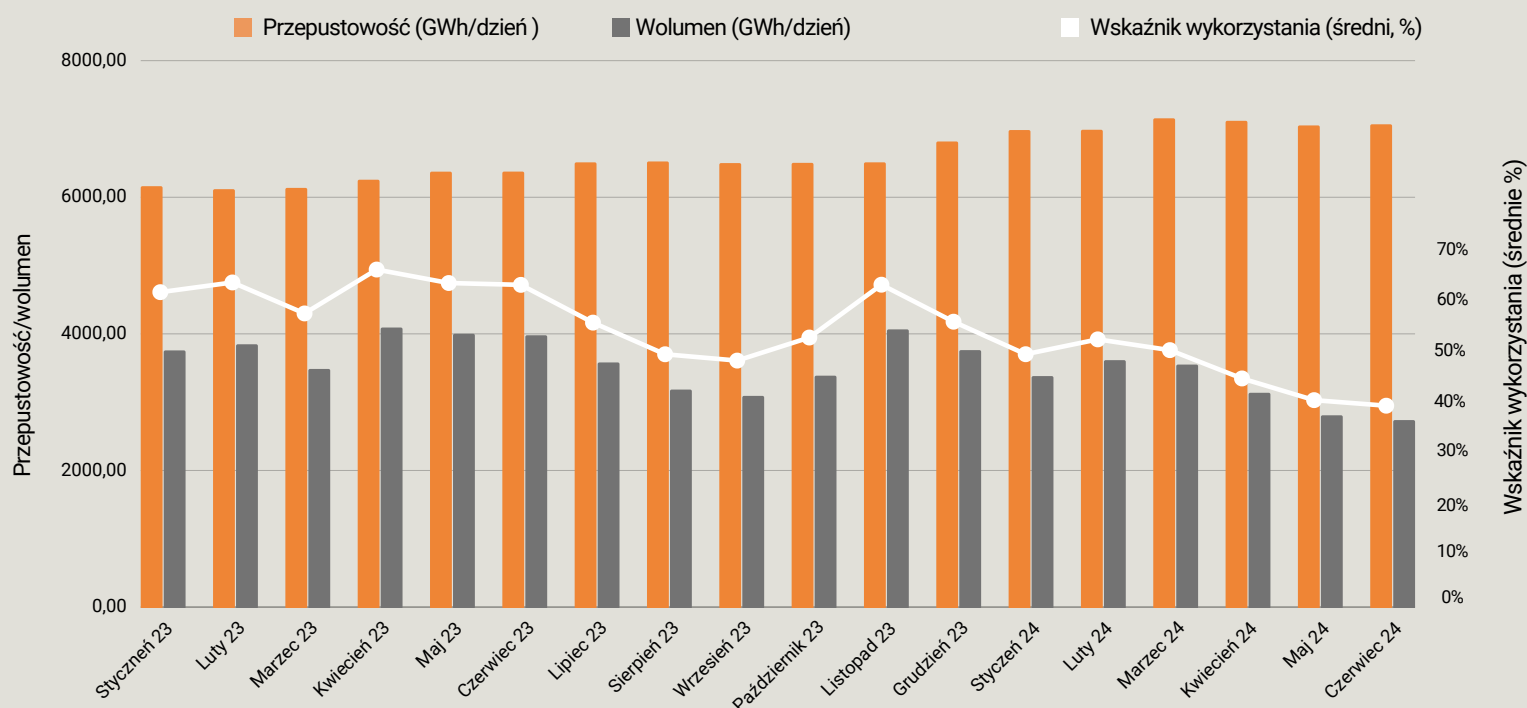
Najbezpieczniejszym gazem jest ten, którego nie zużywamy - tym bardziej, jeśli pochodzi on z krajów, którego przywódcy są autokratami lub są nieprzewidywalni. Europa podjęła ważne kroki w celu zmniejszenia importu poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na gaz, co zaowocowało zaoszczędzeniem 146 mld m³ gazu między sierpniem 2022 r. a lipcem 2024 r. Stanowi to prawie połowę całkowitego rocznego zapotrzebowania UE na gaz w 2023 r. i pokazuje, jak znaczne oszczędności są możliwe i że trzeba je wykorzystać.

Zdrowie i prawa człowieka: koszty społeczne LNG

Branża LNG jest powiązana z łamaniem praw człowieka i zagrożeniami dla zdrowia, zwłaszcza w regionach, gdzie wydobywa się gaz kopalny. Wiele lokalnych społeczności stanęło w obliczu **przymusowych wysiedleń i nasilających się konfliktów**, jako to ma miejsce w prowincji Cabo Delgado w Mozambiku, a zanieczyszczenia spowodowane szczelinowaniem niszczą ich zdrowie. Udowodniono związek skażenia powietrza w wyniku spalania ropy naftowej i gazu z **przedwczesnymi porodami, niską masą urodzeniową i zwiększonym odsetkiem zachorowań na raka, astmę i choroby przewlekłe**. W USA, te skutki zdrowotne mają nieproporcjonalny wpływ na grupy szczególnie wrażliwe - zwłaszcza ludność rdzenną, społeczności niebiałe i o niskich dochodach.

Z tego powodu prawidłowe wdrożenie nowej dyrektywy UE w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSDDD) jest kluczowym krokiem do pociągnięcia firm z sektora paliw kopalnych do odpowiedzialności za szkody spowodowane ich działalnością. Dyrektywa obliguje (duże) przedsiębiorstwa, w tym firmy z sektora gazowego, do podjęcia działań w zakresie ich wpływu na środowisko i prawa człowieka w całym łańcuchu dostaw. Pomimo swoich wad, dyrektywa stanowi ważne narzędzie do walki z łamaniem praw człowieka, co jest szczególnie istotne, gdyż UE polega na imporcie LNG z regionów, które mają niepokojącą historię związaną z ich naruszeniami.

Rosnąca przepustowość, malejący import: moce LNG według kraju/terminala (UE-27)

Źródło: [Gas Infrastructure Europe, IEEFA](#)

Infrastruktura LNG - aktywa osierocone w budowie

Od rozpoczęcia rosyjskiej inwazji na Ukrainę nastąpił się boom na budowę infrastruktury LNG. Choć w [komunikacie](#) REPowerEU z 2022 r. za niezbędną uznano jedynie ograniczoną ilość nowej infrastruktury LNG, **państwa członkowskie rozpoczęły istny szal na terminale LNG**, tylko w latach 2021-2023 zwiększając zdolności importowe UE o prawie jedną trzecią.

W planach jest jeszcze więcej terminali importowych LNG i gazociągów, których łączny koszt wynosi **84 mld euro** (stan na marzec 2024 r.). Zwykli konsumenci mogą zostać zmuszeni do spłacania tego rachunku, tak jak miało to miejsce w Niemczech, gdzie opłaty za gaz znacznie wzrosły, aby zrekompensować wysokie wydatki na nową infrastrukturę LNG.

Ciągły spadek popytu na gaz w UE zwiększa ryzyko przeskalowania mocy importowych a co za tym idzie powstania kosztownych aktywów osieroconych w postaci infrastruktury LNG. Według ACER, Agencji UE ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, **popyt na import LNG może osiągnąć szczyt już w 2024 roku**. Istniejąca w UE infrastruktura LNG już teraz nie jest w pełni wykorzystywana: w 2023 r. wykorzystanie mocy terminali importowych LNG wynosiło **mniej niż 60% ich pełnej przepustowości a w pierwszej połowie 2024 r. spadło poniżej 50%**. Dalsza rozbudowa infrastruktury LNG zwiększa ryzyko powstania aktywów osieroconych i nie ma uzasadnienia, skoro nawet ta już istniejąca nie jest w pełni wykorzystywana.

„Certyfikowany” gaz: najnowsze zagrożenie

W USA, najważniejszym dostawcy LNG do Europy, pojawiła się **nowa forma gazowego greenwashingu**, który ma być **sposobem na omińnięcie unijnych regulacji: gaz „certyfikowany” lub „pozyskiwany w sposób odpowiedzialny”**.

Jak to działa? Przemysł naftowy i gazowy zleca startupom technologicznym monitorowanie źródeł emisji metanu a te następnie „poświadczają”, że emisje metanu przy produkcji gazu są niskie. Jednak dochodzenia ujawniają, że ich **standardy są luźne a cały proces jest nieprzejrzysty**. Czujniki stosowane w branży mogą nie wykrywać wycieków, a gdy już je wykryją, firmy naftowe i gazowe rzadko podejmują jakiegokolwiek działania. Pochodzący z precyzyjnie wyselekcjonowanych odwiertów gaz, może dostać certyfikat jako niskiemisyjny, ale metan ulatnia się później wzdłuż całego łańcucha dostaw z rurociągów, magazynów, dalekomorskich gazowców, instalacji skraplania i terminali LNG.

W UE ten „certyfikowany” gaz może trafiać do terminali LNG, sprawiając wrażenie, że gaz jest „czystszy” niż w rzeczywistości. To z kolei może zostać wykorzystane do **omińnięcia unijnego rozporządzenia metanowego**, które wprowadza krajowe i międzynarodowe zasady monitorowania i raportowania emisji metanu z paliw kopalnych, ogranicza rutynowe odpowietrzanie i spalanie tego gazu w pochodniach a do 2030 r. ma ustanowić także maksymalny limit intensywności emisji w imporcie tego gazu.

W Stanach Zjednoczonych firmy wydobywcze certyfikują swój gaz, aby móc inkasować premię za swoje produkty. Niedawno w Wielkiej Brytanii pojawił się projekt certyfikacji prowadzonej przez ten sam podmiot, który certyfikuje niektóre instalacje w USA, co otwiera drzwi dla bardziej nierzetelnych projektów w Europie.

Lobbing sektora paliw kopalnych zanieczyszcza naszą politykę

Sektor paliw kopalnych wpływa na decydentów w całej Europie i na szczelbu UE, naciskając na **osłabienie działań proklimatycznych i wprowadzanie fałszywych „rozwiązań”**, które utrwalają zależność od paliw kopalnych.

Po inwazji na Ukrainę Komisarz ds. energii Kadri Simson i jej gabinet, którzy już wcześniej **regularnie spotykali się z sektorem paliw kopalnych**, **podwoiła częstotliwość spotkań**, poświęconych teraz dywersyfikacji dostaw gazu, kwestii rosyjskich paliw kopalnych i bezpieczeństwa energetycznego.

Na wniosek podmiotów z branży paliw kopalnych Komisja Europejska w ramach Platformy Energetycznej UE powołała Grupę Doradczą ds. Przemysłu, w skład której wchodzi największe koncerny naftowe i gazowe, takie jak BP, Total i Eni. Grupa ta całkowicie wyklucza udział społeczeństwa obywatelskiego, co zostało skrytykowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich UE. Platforma Energetyczna UE została ustanowiona między innymi w celu koordynowania dobrowolnych wspólnych zakupów LNG. **Sektor, który ma żywotny interes w utrzymaniu zależności UE od paliw kopalnych został poproszony o pomoc w odpowiedzi na kryzys energetyczny spowodowany naszym uzależnieniem od paliw kopalnych.**

Aby odejść od niszczącego klimat, wydobywanego metodą szczelinowania LNG, musimy pozbawić przemysł paliw kopalnych wpływu na decyzje dotyczące polityki energetycznej i klimatycznej.

Mamy sprawdzone, czyste rozwiązania dla energetyki w dobie kryzysu klimatycznego. Dość uzależnienia od paliw kopalnych

Rozwiązania kryzysu klimatycznego są dobrze znane i nie należy do nich LNG. Energia odnawialna i efektywność energetyczna napędzają transformację energetyczną. Od 2022 r. powstało ponad 130 GW nowych mocy OZE, co pozwoli zaoszczędzić 24 mld m³ gazu. W pierwszej połowie 2024 r. energetyka wiatrowa i słoneczna wyprodukowały w UE więcej prądu niż paliwa kopalne. Badania przeprowadzone przez Energy Flux pokazują, że **zależność Europy kontynentalnej od gazu do produkcji energii elektrycznej na początku 2024 r. była najniższa od 2005 r.**, kiedy większość energii elektrycznej w Europie nadal pochodziła z węgla. Zmiana w zapotrzebowaniu na gaz od 2017 r., kiedy w sektorze energetycznym UE było największe, a 2024 r., wyeliminowało zapotrzebowanie na około 240 transportów LNG rocznie.

Wydarzenia te pokazują, że zmiany są możliwe, jednak nie zachodzą wystarczająco szybko. Wiele szacunków sugeruje, że budżet węglowy UE został już wyczerpany, co oznacza, że **Unia musi jak najszybciej zakończyć swoją zależność od gazu**. Należy natychmiast zakończyć niepotrzebną i szkodliwą rozbudowę infrastruktury LNG oraz wycofać się z wykorzystania gazu kopalnego do 2035 roku.

Protest przeciwko budowie pływającego terminala LNG (typu FSRU) w Zatoce Gdańskiej.

CO NALEŻY ZROBIĆ

1) **Natychmiast wstrzymać inwestycje w nowe projekty LNG**, w tym w infrastrukturę i projekty wydobywcze.

2) **Wprowadzić zakaz importu i sprzedaży gazu wydobywanego metodą szczelinowania hydraulicznego**, zgodnie z ograniczeniami, jakie nałożyły na nią poszczególne kraje członkowskie

3) **Opracować szczegółowy plan sprawiedliwego wycofywania gazu kopalnego we wszystkich sektorach w UE do 2035 r.**

4) **Zapewnić ściśle wdrożenie przez państwa członkowskie Dyrektywy w sprawie należytej staranności** w celu zapobiegania łamaniu praw człowieka, łagodzenia wpływu wydobywania gazu na środowisko i przeciwdziałania greenwashingowi.

5) **Wzywamy UE do nadzorowania właściwego wdrażania rozporządzenia metanowego**, by dopilnować, że kraje eksportujące gaz przestrzegają równoważnych przepisów dotyczących metanu, a jednocześnie wykluczyć stosowanie dobrowolnych środków monitorowania, takich jak certyfikacja gazu. Do 2025 r. UE powinna również ustanowić wiążący cel redukcji emisji metanu w całej UE do 2030 r. dla wszystkich sektorów.

6) **Wystrzec się inwestycji w projekty niebezpieczne i odwracające uwagę od sedna problemu**, jak wodór z paliw kopalnych i CCS, oraz zaprzestać inwestycji w produkcję wodoru kopalnego w ramach wdrażania zasad rynku gazu. Publiczne pieniądze powinny być przeznaczone na konkretne działania służące odejściu od paliw kopalnych.

7) **Ograniczyć wpływ sektora paliw kopalnych na unijny proces podejmowanie decyzji w sprawie polityki energetyczno-klimatycznej** przez wdrożenie mechanizmów ochronnych znanych z Ramowej Konwencji Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu, która chroni procesy legislacyjne związane ze zdrowiem przed wpływem lobby tytoniowego.

8) **Wdrożyć zdecydowane środki w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię poprzez zwiększenie efektywności i wystarczalności energetycznej**, w tym termomodernizację budynków i zapobieganie pustostanom.

9) **Przyspieszyć rozwój OZE** mobilizując fundusze i zasoby wspierające energetykę słoneczną i wiatrową, bezpośrednią elektryfikację i czyste rozwiązania służące stabilności sieci co pozwoli obniżyć koszty i przyspieszyć inwestycje. Priorytet powinny mieć inicjatywy należące do ludzi i produkcja ciepła wolna od paliw kopalnych będąca wsparciem dla sprawiedliwej transformacji.

NINIEJSZY BRIEFING POPARŁY

BankTrack **BANKTRACK**

Pracownia

Not Here Not Anywhere

Andy Gheorghiu Consulting

Deutsche Umwelthilfe Deutsche Umwelthilfe

Attac Austria **%attac**

Friends of the Earth Ireland

Greenpeace **GREENPEACE**

Friends of the Earth Malta friends of the earth malta

Oil Change International (OCI) OIL CHANGE

Gas No Es Solución

Ecologistas en Acción

Polish Green Network Polska Zielona Sieć

Bankwatch **Bankwatch**

ISD Foundation INSTYTUT NA RZECZ EKOROZWOJU

EKO-UNIA